

Mål C-801/19**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

31 oktober 2019

Domstol som begär förhandsavgörande:

Upravni sud u Zagrebu (Kroatien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

15 oktober 2019

Klagande:

FRANCK d.d., Zagreb

Motpart:

Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Samostalni sektor za drugostupanjski upravni postupak, Zagreb

Saken i det nationella målet

Yrkande om ogiltigförklaring av det beslut som fattats av Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Samostalni sektor za drugostupanjski upravni postupak [Republiken Kroatiens finansministerium, oberoende enhet för administrativa överklaganden] av den 28 juli 2018, vilket fattades i samband med en skattekontroll avseende mervärdesskatt för åren 2013–2017.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Begäran om tolkning av unionsrätten i enlighet med artikel 267 FEUF och artikel 19.3 b FEU.

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

1. Kan den omständigheten att klaganden, som inte är ett finansiellt institut, tillhandahåller penningbelopp mot uttagande av en engångsavgift uppgående till 1

procent av det berörda beloppet betraktas som ”beviljande av och förmedling av krediter samt förvaltning av krediter av den som beviljat krediten” i den mening som avses i artikel 135.1 b i mervärdesskattedirektivet, trots att klaganden inte formellt anges som kreditgivare i avtalet?

2. Omfattas en växel – det vill säga ett värdepapper som innebär en skyldighet för utställaren att betala ett visst penningbelopp till den som har utsetts till borgenär i nämnda värdepapper eller till den som senare har förvärvat detta värdepapper på ett sådant sätt som föreskrivs i lagen – av begreppet ”andra överlåtbara skuldebrev” i den mening som avses i artikel 135.1 d i mervärdesskattedirektivet?

3. Utgör klagandens tjänst, som består i att klaganden, mot en avgift på 1 procent av det växelbelopp som erläggs av växelutställaren, överlåter den erhållna växeln till ett factoringbolag, överför det belopp som erhålls från factoringbolaget till växelutställaren och garanterar factoringbolaget att växelutställaren kommer att betala den skuld som följer av växeln när denna förfaller till betalning

a) en tjänst som är undantagen från mervärdesskatteplikt enligt artikel 135.1 b i mervärdesskattedirektivet

b) en tjänst som är undantagen från mervärdesskatteplikt enligt artikel 135.1 d i mervärdesskattedirektivet?

Anförda unionsbestämmelser

Artikel 135.1 b och d i rådets direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt (nedan kallat mervärdesskattedirektivet)

Anförda nationella bestämmelser

Artikel 40.1 i Zakon o porezu na dodanu vrijednost [lagen om mervärdesskatt] (”Narodne novine” nr 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14 och 115/16)

Artikel 67.2 i Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost [förordningen om mervärdesskatt] (”Narodne novine” nr 79/13, 85/13, 160/13, 35/14, 157/14, 130/15, 115/16 och 1/17)

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet vid den nationella domstolen

- 1 Genom motpartens beslut av den 28 juli 2018 (nedan kallat det överklagade beslutet) avslogs klagandens överklagande av det beslut som Ministarstvo financija - Porezna uprava, Ured za porezne obveznike, Zagreb [finansministeriet – skatteadministrationen, avdelningen för skattebetalare] meddelade den 12 oktober 2017 (nedan kallat beslutet i första instans), som fattades efter en kontroll

avseende mervärdesskatt hänförlig till betalningar för klagandens deltagande i avtal om handelssamarbete mellan den 1 januari 2013 och den 30 mars 2017. I beslutet i första instans konstaterades att klaganden hade tillämpat en för låg mervärdesskattesats under åren 2013–2017 och påfördes ränta som tillkommit för skatt som inte betalats i tid, beräknad till 28 augusti 2017. Klaganden förpliktades att betala ovanstående belopp till det konto som angetts för detta ändamål, beräkna och betala ytterligare ränta från och med den 29 augusti 2017 fram till betalningsdagen och föra in beloppet i räkenskaperna. Klaganden beviljades en tidsfrist för att genomföra detta beslut.

- 2 Klaganden är verksam inom bearbetning av te och kaffe och är skattskyldig avseende mervärdesskatt. Under skatterevisionen konstaterades att klaganden hade ett affärsförhållande med Konzum d.d. (nedan kallat Konzum) baserat på tre typer av kontrakt, som hade följande namn: ett låneavtal, ett avtal om överlåtelse av fordringar säkrade med en växel och ett samförståndsavtal om kommersiellt samarbete. Det rör sig om standardavtal som endast utgör en formell rättslig grund för att utfärda en växel. Myndigheten i första instans konstaterade att klaganden och Konzum hade ingått ett samförståndsavtal den 18 mars 2013, i vilket det slagits fast att bolaget Invictus ulaganja d.o.o., klaganden och Konzum den 14 mars 2013 hade ingått ett avtal om överlåtelse av fordringar som säkrats med en växel. I avtalet reglerades överlåtelse av växlar som hade utfärdats av Konzum, som sedan överfördes till bolaget Franck d.d. och förvärvades av Invictus ulaganja d.o.o. De hade också ingått ett samförståndsavtal den 27 juni 2013, där det angavs att bolaget Erste factoring d.o.o., klaganden och Konzum den 27 juni 2013 hade ingått ett avtal om överlåtelse av fordringar som säkrats med en växel. I avtalet reglerades överlåtelse av växlar som hade utfärdats av Konzum, som sedan överfördes till bolaget Franck d.d. och förvärvades av bolaget Erste factoring d.o.o. I låneavtalet anges att Konzum, som långivare, ska bevilja klaganden (Franck d.d.) lån i form av en växel, som klaganden kommer att använda för den löpande verksamhetens behov. I enlighet med detta avtal åtog sig klaganden att överföra de erhållna pengarna till Konzum samma dag som factoringbolaget köper växeln från klaganden. Enligt avtalet om överföring av fordringar som säkerställs genom växel åtog sig factoringbolaget att till klaganden, i egenskap av kund, betala växelbeloppet (det vill säga 95-100 procent av det beloppet, beroende på kontrakt). I det avseendet skulle hela ansvaret för att täcka den växel som utfärdats på grundval av klagandens fordran gentemot Konzum, som i sin tur bygger på fakturaspecifikationerna, övergå till klaganden. När växeln förföll till betalning skulle factoringbolaget presentera växeln för huvudgäldenären för betalning. Det angavs vidare att för klaganden, som garanterar växelgäldenärens skyldighet, upphör inte risken förrän factoringbolaget har erhållit betalning från gäldenären. I avtalet om kommersiellt samarbete angavs att Konzum åtog sig att ersätta klaganden för alla kostnader som fakturerats klaganden av factoringbolaget och betala klaganden ett engångsbelopp uppgående till 1 procent av den totala fordran som anges i växeln, enligt avtalet om överlåtelse av fordringar som säkerställs genom växel, som en avgift för deltagande i avtalet om kommersiellt samarbete.

- 3 Myndigheten i första instans fann att det rör sig om två transaktioner. Inom ramen för den första transaktionen accepterar klaganden växlar enligt ett låneavtal. Inom ramen för den andra, som följer omedelbart efter den första, överlåter klaganden mottagna växlar och överför samma dag de sålunda erhållna pengarna till Konzums konto. I förhållande till de överlåtna växlarna tar klaganden risken för återbetalning som återbetalningsskyldig, i händelse av att huvudgäldenären som nämns på växeln inte betalar [pengarna] till växelinnehavaren på förfallodagen, och debiterar en överenskommen avgift för att göra det. Myndigheten i första instans konstaterade att klaganden vid inspektionen inte förevisade de utfärdade fakturorna och andra handlingar som dokumenterade de genomförda leveranserna, vilka skulle ha varit grunden för att acceptera växlarna i fråga, och misslyckades med att ange de fakturor som avses i avtalen som klaganden hade ingått med factoringbolag om överlåtelse av fordringar som är säkrade genom en växel. Eftersom Konzum inte självt kunde överlåta sina egna växlar för att få de pengar som krävdes, ingick Konzum ett kommersiellt samarbetsavtal om en tjänst som omfattade överlåtelse av sina egna växlar, på grundval av vilket grunden för att acceptera växlarna var låneavtal. Klaganden har inte använt sig av de likvida medlen för att utöva sin löpande verksamhet, såsom föreskrivs i låneavtalen. De ifrågavarande växlarna baserades inte på klagandens leverans av varor och tillhandahållande av tjänster och därför saknades det grundläggande kännetecknet för en växel som ett sätt att uppfylla en finansiell skyldighet som följer av en leverans av varor.
- 4 Under skatteinspektionen tillhandahöll klaganden fakturor som utfärdats till Konzum och som inkluderade avgifter som beräknades på grundval av de fordringar som säkerställts genom växlar, men inte inkluderade mervärdesskatt. På var och en av dessa fakturor anges att den utfärdas på grundval av ett avtal om kommersiellt samarbete och att mottagaren av fakturan debiteras en engångsavgift på 1 procent av den totala fordran som följer av växeln. Eftersom myndigheten i första instans konstaterade att det inte fanns något kreditförhållande mellan klaganden och Konzum och att klaganden endast erhållit växlar från Konzum som klaganden överlät till factoringbolag, drog myndigheten slutsatsen att klaganden på ett oberättigat sätt åberopade undantaget från mervärdesskatt. Följaktligen slog myndigheten fast att klaganden enligt artiklarna 4, 30 och 33 i lagen om mervärdesskatt var skyldig att betala mervärdesskatt på avgiften för överlåtelse av växlar.

Parternas huvudsakliga argument i det nationella målet

- 5 Klaganden har gjort gällande att motparten, vid fastställandet av beskattningen av de aktuella transaktionerna, inte har undersökt varje transaktion mellan Konzum och klaganden, som agerar i egenskap av factoringbolag, vilket inte är förenligt med domstolens praxis i målen Card Protection Plan (C-394/96) och Volker Ludwig (C-453/05). Klaganden har understrukit att det i förevarande fall rörde sig om ett antal rättsförhållanden och tjänster mellan klaganden och Konzum och mellan klaganden och factoringbolag, och att de tjänster som klaganden

tillhandahöll Konzum skulle betraktas var för sig. Klaganden har gjort gällande att den, på grundval av ett låneavtal och ett avtal om kommersiellt samarbete lånade ut pengar till Konzum och för detta tog ut en avgift (vilken kan betraktas som ränta), vilket innebär att klaganden var den part i avtalet som tillhandahöll tjänsten. Klaganden har således gjort gällande att den tjänst som den tillhandahöll faktiskt var en lånetjänst som är undantagen från mervärdesskatt enligt artikel 40.1 b i lagen om mervärdesskatt, och betonat att den var den part som bar den ekonomiska risken för en sådan transaktion, från och med tidpunkten för utbetalningen, till dess att Konzum återbetalade hela växeln. Klaganden har också påpekat att myndigheten i första instans kom till slutsatsen att klaganden inte var långgivare eller låneförmedlare, utan låntagare, av den enda anledningen att den definierades som en låntagare i låneavtalen (och därmed beaktade den formella definition av parterna i avtalet som en relevant faktor vid bedömningen av relationens art), trots att myndigheten konstaterade att klaganden inte använde pengarna för sin löpande verksamhet, utan omedelbart överförde dem till Konzum.

- 6 Klaganden har vidare gjort gällande att denna tjänst, även om klaganden hade varit låntagaren, skulle vara undantagen från mervärdesskatteplikt enligt artikel 40.1. d i mervärdesskattelagen, i den mån det rör sig om en transaktion rörande "andra överlåtbara finansiella instrument" i enlighet med denna bestämmelse. Motparten har emellertid inte tagit hänsyn till den rättspraxis från domstolen som är relevant för tolkningen av artikel 135.1 b och d i mervärdesskattedirektivet, samt artikel 40.1 b och d i mervärdesskattelagen, särskilt vad gäller tolkningen av begreppet "andra överlåtbara finansiella instrument", vilka det hänvisas till i domstolens dom i målet Granton Advertising (C-461/12). Myndigheten i första instans fann att det inte var fråga om andra överlåtbara finansiella instrument, eftersom växlarna inte var föremål för handel på kapitalmarknaden. Klaganden har i detta avseende understrukt att i den engelska versionen av artikel 135.1 d i mervärdesskattedirektivet används uttrycket "negotiable instruments", som i den kroatiska versionen av detta direktiv återges som "utrživi instrumenti" (kommersiella instrument), medan artikel 40.1 d i mervärdesskattelagen, genom vilken nämnda artikel 135.1 d i mervärdesskattedirektivet införlivades i kroatisk rätt, använder begreppet "drugi prenosivi instrumenti" (andra överlåtbara finansiella instrument). Därför har klaganden också åberopat domstolens dom i målet Velvet & Steel Immobilien (C-455/05), i vilken domstolen fann att de språkliga skillnaderna i en viss fras inte endast kan tolkas utifrån själva ordalydelsen, utan de måste tolkas mot bakgrund av syftet med mervärdesskattedirektivet i dess helhet. Klaganden har gjort gällande att uttrycket "utrživi instrumenti" (kommersiella instrument) inte har någon särskild betydelse i kroatisk rätt och att det finns anledning att närmare undersöka detta begrepps sammanhang och domstolens befintliga praxis. Klaganden har understrukt att undantagen från mervärdesskatteplikt utgör självständiga unionsrättsliga begrepp som ska tolkas enhetligt i alla medlemsstater och att begreppet "drugi prenosivi instrumenti" (andra överlåtbara finansiella instrument) också måste vara oberoende av de bestämmelser som reglerar kapitalmarknaden. Klaganden har åberopat domstolens tolkning enligt vilken vart och ett av de exempel som nämns

i den aktuella bestämmelsen i mervärdesskattedirektivet avser utbetalning av vissa penningbelopp. Klaganden hävdar därför att endast de rättigheter som, utan att vara en skuld eller en check, ger rätten till ett specifikt monetärt krav ska betraktas som andra överlåtbara instrument. Klaganden anser att växel är ett instrument som ger dess innehavare rätt till en betalning av ett visst penningbelopp och kan jämföras med de andra instrumenten i artikel 40.1 d i mervärdesskattelagen. Därför ska en växel betraktas som ett annat överlåtbart finansiellt instrument i den mening som avses i artikel 135.1 d i mervärdesskattedirektivet ("drugi utrživi instrument") eller i den mening som avses i artikel 40.1 d i mervärdesskattelagen ("drugi prenosiv instrument"), vilket innebär att transaktioner med växlar är undantagna från mervärdesskatt. Klaganden har hävdad att motparten inte följer domstolens rättspraxis och inte tillämpar mervärdesskattedirektivet, eftersom den inte tolkar nationell rätt i enlighet med relevanta bestämmelser i unionsrätten och deras ändamål. I detta avseende har klaganden hänvisat till effekten av tolkningen av direktivet¹.

- 7 Klaganden har åberopat artikel 8.5 i mervärdesskattelagen och artikel 28 i mervärdesskattedirektivet, som rör de situationer i vilka förmedlaren handlar i eget namn men för någon annans räkning och därmed skapar fiktionen att förmedlaren fick tjänsten från den person på vars vägnar han handlade och sedan tillhandahöll tjänsten till den slutliga användaren, och därvid gjort gällande att det i detta fall inte föreligger en sådan situation. Klaganden har hävdad att den inte har deltagit i tillhandahållandet av tjänster som dold förmedlare, utan att den är part i ett avtal med rättigheter och skyldigheter som skiljer sig från dem som Konzum eller factoringbolaget har, vilka är parter i samma avtal. Klaganden kunde inte förhandla på factoringbolagens vägnar eftersom factoringbolagen deltog direkt i det avtalsförhållandet, för vilket de debiterade en avgift för vilken moms betalades. För det andra skulle den avgift som klaganden erhållit inte ha varit föremål för mervärdesskatt, om klaganden hade förhandlat på Konzums vägnar, eftersom Konzum inte tillhandahållit några mervärdesskattepliktiga tjänster. Den omständigheten att klaganden mottog pengar från factoringbolagen påverkar inte den rättsliga klassificeringen av förhållandet mellan klaganden och Konzum, eller skatten på den avgift som klaganden debiterade för denna tjänst. Därför kunde det inte vara fråga om några dolda förhandlingar.
- 8 Motparten har hävdad att det i förevarande fall rör sig om en förmedlingstjänst i samband med återbetalning av skulden mellan factoringbolaget och Konzum och att det belopp på en procent som klaganden uppbar för denna tjänst är mervärdesskattepliktigt i enlighet med artikel 40.1 b i mervärdesskattelagen och artikel 67.2 i förordningen om mervärdesskatt. Det rör sig om en skattepliktig tjänst och inte om ett kreditförhållande eller factoring, eftersom de utställda växlar – om det rörde sig om factoring – måste grunda sig på leverans av varor eller tillhandahållande av tjänster, och klaganden inte kunnat identifiera vare sig

¹ Översättarens anmärkning: effekten av en (indirekt) tolkningen av direktivet avser att nationell lagstiftning ska tolkas på ett sådant sätt att direktivets syfte uppfylls.

en faktura eller en specifikation som skulle kunna utgöra grund för nämnda växlar. Enligt motparten är inte varje värdepapper automatiskt ett överlåtbart värdepapper och de berörda växlarna uppfyller inte de villkor som ska uppfyllas för att de ska kunna handlas på kapitalmarknaden. Motparten anser således att det rörde sig om en klassisk tjänst som är skattepliktig, eftersom den inte har fakturerats, och inte om ett avtalsförhållande, som klaganden har gjort gällande för att motivera undantaget från mervärdesskatteplikt. Den rättspraxis från domstolen som den har hänvisat till är således inte tillämplig. Klaganden anser emellertid att det är nödvändigt att avtalsförhållandet fortgår efter det att penningbeloppet betalats till Konzum på kontot och att det i själva verket utgör ett lån. Klaganden har gjort gällande att bolaget Konzums åtagande i denna situation upphör efter det att växelbeloppet har betalats, vilket i själva verket utställdes som en garanti för den nuvarande växelnehavaren, det vill säga factoringbolaget, och att Konzum betalade sin skuld till klagandens borgenärer genom överlåtelsen och således uppfyllde sitt åtagande gentemot klaganden.

Kortfattad redogörelse för skälen till begäran om förhandsavgörande

- 9 Domstolen beslutade att hänskjuta frågor för förhandsavgörande eftersom det finns vissa skillnader mellan ordalydelsen i artikel 135.1 b och d i mervärdesskattedirektivet och artikel 40.1 b och d i lagen om mervärdesskatt, vilken införlivar den unionsbestämmelsen i kroatisk rätt, särskilt vad gäller uttrycket "utrživi instrumenti" (kommersiella instrument) i den nationella bestämmelsen och uttrycket "prenosivi instrumenti" (överlåtbara instrument) i mervärdesskattedirektivet².
- 10 Den hänskjutande domstolen beaktar EU-domstolens rättspraxis, enligt vilken rätten till undantag från skatteplikt ska tolkas restriktivt, men det även ska vara möjligt för företag i unionen att agera på ungefär samma villkor. Syftet med mervärdesskattedirektivet är tillämpning av bestämmelser om mervärdesskatt som inte snedvrider konkurrensvillkoren eller hindrar den fria rörligheten för varor och tjänster. Det kan konstateras att ett mervärdesskattesystem uppnår den högsta graden av enkelhet och neutralitet när skatten tas ut på ett så generellt sätt som möjligt och när dess tillämpningsområde omfattar alla produktions- och distributionssteg och tillhandahållande av tjänster samt att det är i den inre marknads och alla medlemsstaters intresse att anta ett gemensamt system.
- 11 Den hänskjutande domstolen anser att den aktuella situationen varken omfattas av artikel 40.1 b i lagen om mervärdesskatt eller av artikel 135.1 b i mervärdesskattedirektivet, men den är tveksam till om den omfattas av artikel 40.1 d i mervärdesskattelagen eller artikel 135.1 d i mervärdesskattedirektivet.

² Översättarens anmärkning: det borde vara tvärtom - i den kroatiska språkversionen av direktivet står det "utrživi instrumenti" (kommersiella instrument), medan det i den nationella bestämmelsen står "prenosivi instrumenti" (överlåtbara instrument).

Som en försiktighetsåtgärd beslutade domstolen att hänskjuta alla tre frågorna till EU-domstolen för förhandsavgörande, såsom klaganden hade begärt.

ARBETS
DOKUMENT